Пономаренко О. В., докторант, доц., к.филол.н.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченка, г. Киев

ЛИНГВОПРАГМАТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ВИРТУАЛЬНОГО КАНОНА ФРАНЦУЗСКОГО ДИПЛОМАТИЧЕСКОГО ДИСКУРСА (НА МАТЕРИАЛЕ ТВИТОВ Л.ФАБИУСА)

В статье на материале твитов Л Фабиуса представлены некоторые лингвопрагматические особенности функционирования дипломатического дискурса Франции в Твиттере. Обїектом анали за стали концепты, ценности, элементы интердискурсивности, заимствования, этноспецифические и этномаркированные единицы.

Ключевые слова: *дипломатический дискурс, виртуальная коммуникация, твит.*

Ponomarenko O., Cand.Phil.Sci., Associate Professor,
Candidate for a Doctor of Philol.Sci. degree,
Institute of Philology, Taras Shevchenko Kyiv National University

LINGUOPRAGMATIC PECULIARITIES OF VIRTUAL CANON OF THE FRENCH DIPLOMATIC DISCOURSE (ON THE MATERIAL OF L.FABIUS' TWEETS)

The article shows – on the material of tweets created by L.Fabius – some linguopragmatic peculiarities of the French virtual diplomatic discourse, functioning on Twitter. Concepts, values, borrowings, interdiscoursive and ethnospecific elements are under analysis.

Key words: *diplomatic discourse, virtual communication, tweet.*

УДК 81`255:82-92

Поповська К., магістрант,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ГАЗЕТНОГО ТЕКСТУ ЯК АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

У статті розглядаються змістові та структурні особливості сучасного українського газетного тексту, особливості його комунікативних настанов, описуються основні елементи, які можуть викликати труднощі при перекладі, а також аналізуються переклади українських газетних статей англійською мовою.

Ключові слова: *газетний текст, медіадискурс, медіатекст, дискурсивний підхід, стандартизоване мовлення, експресивність, політизованість, переклад.*

З початком нового тисячоліття помітно збільшився інтерес до різнопланового вивчення тих функціонально-стилістичних систем мови, які реалізують свої функції у медіадискурсі. Динамічний розвиток медіалінгвістики сьогодні надає нових вимірів перекладознавчим дослідженням медіатекстів. Газетний текст – це «базовий компонент» [1, с.26] засобів масової інформації, оскільки в ньому, як в основному виді медіатексту, «були закладені основні стильові та лінгвістичні основи, які з розвитком технологій і виникненням нових видів ЗМІ стали в основі будь-якого тексту масової комунікації» [2, с.9]. У сучасних дослідженнях аналіз газетного тексту виходить за межі суто традиційного лінгвістичного аналізу тексту, який виконувався лише на морфологічному, синтаксичному чи семантичному рівнях. Такий новий підхід до особливостей газетного тексту та процесу його перекладу є одним з **актуальних** аспектів сучасних досліджень у працях О.І.Чередниченка [4], Н.Г.Нестерової [9], Т.Г.Добросклонської [1], Ю.М.Фаткабарової [8], Г.С.Васильєвої [6], В.О.Мойсеєва [5] та багатьох інших.

Дослідження та розуміння газетного тексту неможливе без опори на комунікативну ситуацію («занурення у життя»), тобто дискурс. Ми спираємось на розуміння дискурсу як комплексу мовних дій, пов'язаних з пізнанням, осмисленням, розумінням та відтворенням мовної картини світу [3, с.56]. Тому газетні тексти, які ми опрацювали, варто розглядати в сукупності з екстралінгвістичними факторами, тобто як цілеспрямовані соціальні дії, як компоненти пізнавальних та комунікативних процесів.

Новизна дослідження визначається застосуванням дискурсивного підходу до аналізу перекладів газетних статей, який дозволяє описати і зрозуміти як процеси створення, обміну, диференціації смислів, так і їх відтворення у просторі масової комунікації. Варто зазначити, що дослідження особливостей перекладу українських газетних статей неможливе без опори на прагматику – ми беремо до уваги стосунки автора тексту та читача, оскільки статті справляють комунікативний ефект на рецептора повідомлення.

Мета статті – дослідити особливості українського газетного тексту, значущі для перекладу, розглянути необхідність створення англомовних відповідників українських кваліфікованих періодичних видань, проаналізувати способи перекладу тих елементів газетних статей, які викликають найбільше труднощів у перекладі.

Переклад англійською мовою має для українських газет велике значення. Мати англомовний варіант українських газет важливо, оскільки саме українські перекладачі тлумачать події, які відбуваються в країні, їм легше висвітлити ці події з точки зору правильності їх сприйняття, адже вони самі є частиною цих подій, жителями цієї країни. Тому, хоча такий переклад може бути дещо суб'єктивним у плані політичної заангажованості, він все ж адекватніше передасть українську мовну картину світу. З точки зору журналістської об'єктивності передачі інформації, такий переклад повніше та правдивіше висвітлюватиме українські новини, ніж, наприклад, переклад, здійснений іноземцем для видань своєї країни, які теж висвітлюють цю новину. Якщо українські періодичні видання матимуть власний англомовний варіант, то у видань інших країн відпаде потреба перекладати новини з України самотужки – достатньо буде скористатись наявним англомовним перекладом.

Важливо й те, що новин саме про Україну в світі небагато, всі вони зводяться до двох-трьох політичних тем, а інші, менш значущі в міжнародному розумінні події, взагалі не висвітлюються. Тому за наявності англомовних перекладів усі, кому цікаві «домашні» українські новини, наприклад члени українських діаспор, матимуть можливість їх дізнатись.

Якщо говорити про особливості газетних статей на усіх мовних рівнях, то серйозні українські газети, до яких належить і газета «День», статті та переклади з якої ми досліджували у нашій роботі, використовують такі складові побудови тексту.

1. Складні речення: *«Учора Апеляційний суд Києва відклав розгляд скарг Генпрокуратури, адвоката Мирослави Гонгадзе – Валентини Теличенко, потерпілого Олексія Подольского, представників Миколи Мельниченка – Миколи Неділька та Павла Сичова на рішення Печерського райсуду столиці, який визнав незаконною постанову ГПУ про порушення кримінальної справи стосовно екс-президента Леоніда Кучми»* [10] – *"The Court of Appeal of Kyiv adjourned the hearing of complaints forwarded by the General Prosecutor's Office, Myroslava Gongadze's lawyer Valentyna Telychenko, claimant Oleksii Podolsky, and Mykola Melnychenko's defense represented by Mykola Nedilko and Pavlo Sychov, against the ruling of the Pechersk District Court that recognized as illegitimate the Prosecutor General's Office's decision to start criminal proceedings against ex-President Leonid Kuchma of Ukraine"* [11].

2. Нормативна орфографія: «*Так, ставлення до генерального директора «Мистецького Арсеналу» Наталії Заболотної – нерівне: від захвату до нерозуміння. Але, з огляду на масштаби тієї діяльності, яку вона розгорнула, це нормально»* [10] – *"Yes, the attitude to Natalia Zabolotna, director general of the Mystetsky Arsenal, is contradictory – from rapture to incomprehension. But, given the wide scale of her activities, it is normal"* [11].

3. Майже повна відмова від розмовного вокабуляру та змін шрифту в повідомленні: «*І насамкінець. Той-таки Навальний пише: «Неможливо правити країною, яка тебе (Путіна – Авт.) не хоче»* [10] – *"Navalny further wrote: "It is impossible to rule a country that doesn't want you as a head of state [e.g., Vladimir Putin]"* [11].

Усі ці елементи газетного тексту мають на меті підкреслити компетентність та неупередженість читача, хоча іноді викликають достатньо труднощів для перекладу. Наприклад, у перекладі складних речень та синтаксичних комплексів варто використати логічне членування оригінального речення на декілька менш навантажених у лексичному та граматичному плані для того, щоб переклад звучав природно і був легшим для сприйняття. Нормативна орфографія має бути наявна як в оригіналі, так і у перекладі газетного повідомлення, оскільки це невід'ємна умова якісного газетного тексту. Що стосується лексичного складу статті, то відповідно до своїх комунікативних намірів автор відбирає для передачі інформації ті мовні одиниці, які мають необхідне предметно-логічне та конотативне значення для успішної віддаленої комунікації з читачем, отже їх також необхідно зберегти у перекладі [4, с.6].

Розмовне мовлення, драматичність та сенсаційність мови, які відсутні у серйозних виданнях, характерні для українських «бульварних» видань, де підсилення лінгвістичних знаків графічними засобами визначають емоційно-оцінні судження читача. При цьому знижена чи розмовна лексика використовується лише в «жовтій пресі»,

а солідні українські газетні видання відрізняються хорошою мовною культурою та можуть собі дозволити хіба що приховану іронію та двозначні ремарки [5, с.154].

В українському газетному тексті стандарт переплітається з антистандартом, що й призводить до виникнення експресії. Як вважає Г.С.Васильєва, «газетну експресію можна визначити як властивість будь-якого елементу надавати висловлюванню оцінний характер, який виступає саме конструктивно-мовною рисою на противагу стандартизованим одиницям» [6, с. 46]. Експресивність в українських газетних текстах створюється за рахунок порушення єдиного синтагматичного ланцюга, тобто введення додаткового слова-означення; широкого вживання одних знаків пунктуації замість інших, наприклад, крапки замість коми, що посилює значення паузи; ізолювання окремих слів, найчастіше, номінативів, що сприяє увиразненню певного елементу; і, звичайно, наявність неповних речень і т.п. [7, с.32].

Розглянемо докладніше, наприклад, випадок вживання крапки замість коми для підсилення експресивності повідомлення: «*Ця вистава йде в 15 країнах світу, але, очевидно,* ***в Україні має особливий контекст***. ***Не лише тому, що*** *Булгаков був всесвітньо відомим киянином, а й через неподолані наслідки тоталітарної епохи»* [10] – *"This play is now staged in 15 countries, but obviously* ***in Ukraine it has a special context***. ***It happens so not only because*** *Bulgakov is one of the world's best-known Kyivites, but also due to the unsurmounted effects of the totalitarian epoch"* [11]. Перекладачем правильно відтворений опущений зміст речення згідно з контекстом; таким чином, у перекладі не застосовується еліптична конструкція-відповідник. Натомість використовується трансформація додавання, щоб англомовне речення звучало природніше.

Неповні еліптичні речення також достатньо характерні для українського газетного тексту. Існують різні стратегії їх відтворення англійською мовою. Характерні труднощі перекладу еліптичних конструкцій виникають через їх усіченість, смислове навантаження, емоційність та подекуди оцінність. Ті конструкції, які використовуються в українській мові, часто не мають англомовних відповідників, тому перекладачеві потрібно вдаватись до реконструкції опущених елементів, що неможливо без контексту. Еліптичні речення, як правило, перекладаються за допомогою прийому додавання: – «*Богдане, це вже друга достойна реакція на пам'ятник Сталіну.* ***Яке сприйняття****?»* [10] – *"This is the second decent reaction to the Stalin monument.* ***How did the people perceive it****?"* [11]. Перекладач відтворює зміст речення з контексту та пропонує повне речення в перекладі.

Речення «***Що про це чули і як ставитеся*** *до такої ініціативи?»* [10] у перекладі також відтворюється за допомогою додавання випущеного підмета «Ви», який контекстуально наявний в оригіналі: "***What have you heard about it and how you feel*** *about this initiative?"* [11].

Однак, у деяких еліптичних реченнях випущені елементи неочевидні, якщо поглянути на контекст. У такому випадку перекладач вдається до творчого підходу і намагається якомога точніше пояснити читачеві, що мав на увазі автор оригіналу: «*Поки тільки схвальні відгуки»* [10] – "***We have had*** *only positive feedback* ***so far"*** [11].

Характерною особливістю українських газет є їхня надмірна політизованість – внутрішня політика країни є основною темою більшості газетних повідомлень. Це

створює додаткову суспільну напругу, адже політичні новини в газетах, зазвичай, погані. Однак їхнє іронічне, а подекуди й саркастичне забарвлення, дещо зменшує негативний ефект від повідомлень. Наприклад, у реченні «***Потрібно збільшувати видатки на соціальне забезпечення*** *й, відповідно,* ***підвищувати податки*** *для компаній і громадян»* [10] наявна прихована іронія, адже за краще соціальне забезпечення платитимуть самі громадяни. У перекладі прихована іронія нейтралізується за допомогою офіційного стилю перекладу й випущення причинно-наслідкового елементу «відповідно»: *"**This spells larger social security budget appropriations**, **heavier** company and individual income **taxes"*** [11].

Політизація газетного контенту позитивно впливає на рейтинг видань, їх популярність серед населення. Так звані «болючі» теми набувають особливого суспільного резонансу саме завдяки постійним публікаціям та ескалації конфліктних ситуацій у періодичних виданнях. Проте переклад таких новин досить рідко містить критичність та радикальність оригінального повідомлення: «*Росія* ***живе окремою державою****, й Україна ніяким чином* ***не вписується в російські конструкції****. Українці* ***повинні*** *будувати свою ідентичність і свою державу, яка* ***має значно більше шансів бути національною, а не імперією****. До речі,* ***Україна ніколи нею не була*** *і не претендувала бути імперією»* [10] – *"**Russia is very different from Ukraine**. Ukrainians **should** build their national identity and their own state.* ***Ukraine is standing a bigger chance of*** *building a nation state rather than empire. In fact, Ukraine has never attempted to create an empire"* [11].

Таким чином, у статті ми розглянули особливості сучасного українського газетного тексту як з точки зору його структури, так і з точки зору змістового наповнення. Ми виокремили значущі елементи української газетної статті широкоформатних видань – це складна побудова тексту (складні синтаксичні комплекси та речення), нормативна орфографія, майже повна відсутність розмовних та сленгових елементів мовлення. Усі ці основні характеристики мають безперечно бути збереженими у перекладі. До елементів газетного тексту, що викликають найбільше труднощів при перекладі, належать, зокрема, еліптичні та односкладові речення, експресивні елементи та надмірна політизованість тексту.

Можна з упевненістю стверджувати, що дискурсивний підхід до вивчення масмедійного мовлення є перспективним напрямком для проведення подальших досліджень. Аналіз медіа-матеріалів з точки зору дискурсивного підходу дозволить вийти за межі суто вербального тексту і розглядати їх з урахуванням графічного наповнення, інтертекстуальності, алюзій, екстралінгвістичних чинників та багатьох інших факторів комунікації між автором медіа-повідомлення та його реципієнтом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Добросклонская Т.Г. Медиалингвистика: системный подход к изучению языка СМИ. – Москва, 2008. – 203 с.

2. Беднарчик Р.М. Газетний текст в медіалінгвістичному дискурсі // Студентські наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія філологічна. – Вип. 4. – Острог, 2011. – С.9-13.

3. Гвенцадзе М.А. Коммуникативная лингвистика и типология текста. – Тбилиси, 2001. – 315 с.

4. Чередниченко О.І. Англіцизми у французькому та українському медіадискурсі // Вісник Київського національного університету. Серія «Іноземна філологія». – К., 2005. – С.4-6.

5. Моисеев В.А. Журналистика и журналисты. – К.: Дакор, 2002. – 400 с.

6. Васильева Г.С. Экспрессивность синтаксиса в газетном тексте // Ученые записки ЯГУ им. М.К. Амосова. – Якутск, 2009. – №2. – С.45-49.

7. Береговская Э.М. Экспрессивный синтаксис. – Смоленск, 2003. – 214 с.

8. Фаткабарова Ю.М. Структурно-семантическая характеристика кратких газетных сообщений: автореф. дисс… канд. филол наук: спец. 10.02.01 «Русский язык». – М., 2007. – 21 с.

9. Нестерова Н.Г. Современный медиадискурс: в поисках подхода к изучению: [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://refdb.ru/look/1679808.html

10. Щоденна всеукраїнська газета «День»: [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.day.kiev.ua/

11. The Day Weekly Digest: [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.day.kiev.ua/en.

Стаття надійшла до редакції 16 квітня 2014 року

Е.Поповская, магистрант.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко, г. Киев

СТРАТЕГИИ И ТАКТИКИ ПЕРЕВОДА УКРАИНСКОГО ГАЗЕТНОГО ТЕКСТА НА АНГЛИЙСКИЙ ЯЗЫК

В статье рассматриваются особенности структуры и содержания современного украинского газетного текста, особенности его коммуникативных установок, описываются основные элементы, вызывающие трудности при переводе, а также анализируются переводы украинских газетных статей на английский язык.

Ключевые слова: *газетный текст, медиадискурс, медиатекст, дискурсивный поход, стандартизированная речь, экспрессивность, политизированность, перевод.*

K. Popovska, Master Student,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

STRATEGIES AND TACTICS OF REPRODUCING UKRAINIAN NEWSPAPER TEXTS IN ENGLISH

The article reviews the dominant structural and content features of modern newspaper text, the basic characteristics of its communicative intentions. It also describes the kernel elements that cause difficulties while being translated. The ways of translating the Ukrainian newspaper articles into English are under analysis.

Key words: *newspaper text, media discourse, media text, discourse approach, standard speech, expressiveness, politicized speech, translation.*